

Krótką historia budynku szkoły.

W drugiej połowie XVIII wieku istniała w Tarnowie kolonia akademicka przekształcona następnie w gimnazjum klasyczne. Brak jest danych odnośnie istnienia w tym czasie szkół elementarnych, do 1784 roku. W tym to roku profesor tarnowskiego gimnazjum Józef Lignau doprowadził do powstania głównej szkoły normalnej dla chłopców. Ta szkoła główna, nie tylko dla miasta lecz dla całego powiatu przeznaczona, nazwana przez Austrię Kreishauptschule istnieje dotychczas jako 7 klasowa szkoła powszechna męska im. M. Kopernika. W tej to właśnie szkole przez dziesiątki lat z pietyzmem przechowywane, a przez byłego dyrektora Karola Albrechta przed zniszczeniem ochraniające dokumenty dowodzą, że właśnie ta 7 klasowa szkoła męska im. Kopernika jest w prostej linii prawniczką ową "pierwszą główną szkołą normalną", której dyrektorem był profesor gimnazjum tarnowskiego (1784 r.) Józef Lignau inicjator i twórca pierwszej szkoły żeńskiej w Tarnowie.

Najstarszy dokument tego archiwum datowany jest na 1795r. i dotyczy tych czasów gdy szkoły były jeszcze pod zarządem Konsystorza. Początkowo szkoła mieściła się w budynku przy ul. Kapitulnej tuż koło Katedry. Budynek ten pochodzący z połowy XVI w stanowiący niegdyś siedzibę szkoły katedralnej nie wystarczał dla potrzeb zarówno szkoły głównej jak i gimnazjum, dlatego też część oddziałów na swoje zajęcia zajmowała pomieszczenia w budynku probostwa, w którym ksiądz St. Zabierzewski wynajął dla potrzeb szkoły dwa pokoje.

W pierwszym okresie swojego istnienia omawiana szkoła przeznaczona wyłącznie dla chłopców, posiadała trzy klasy bazujące na klasie elementarnej, co oznaczało, że była to szkoła 4-ro klasowa. Trudno jest ustalić, czy do 1817 r. zaszły jakieś zmiany organizacyjne w omawianej szkole, natomiast wiadomo, że w 1817 r. została utworzona jako szkoła 4-ro klasowa obejmująca swoim zakresem programowym nauczanie, matematyki, geografii, fizyki i rysunków.

O zachodzących zmianach w pierwszych dziesiątkach lat istnienia omawianej szkoły - tak pisze ksiądz Wincenty Balicki autor pierwszej monografii Tarnowa wydanej w 1831 r. " Szkoły normalne w 1884 r. postanowione, można nazwać wstępnymi, gdyż tam początki j. niemieckiego, a pomimo tego rachunki, zasady dobrego pisania i mówienia niemieckiego". Szkoła ta składa się z trzech klas i jednej elementarnej. Z czasem dołożono do niej dwie klasy i przemianowano ją na realną 3-klasową szkołę wydziałową połączoną z 4-ro klasową pospolitą. Tak zorganizowana szkoła przetrwała do 1888 r. Wzrastała jednak wyraźnie zarówno liczba uczniów jak i nauczycieli, tych ostatnich już w 1826 r. było ośmiu i pięciu kandydatów, czyli nauczycieli początkujących. Natomiast w 40 latach później, kiedy w szkole było już 11 oddziałów i 694 uczniów liczba nauczycieli wzrosła do 16.

Brak jest wzmianki w zachowanych źródłach, kiedy szkoła otrzymała nazwę Szkoły Ludowej. Należy przypuszczać, że stało się to już w pierwszych latach autonomii galicyjskiej, decyzją RSK. Jeszcze w 1895 r. przy użyciu nazwy Niższa Szkoła Realna wprowadzono zmianę omawianej szkoły na 4-klasową szkołę wydziałową i połączono ją 4-ro klasową szkołą pospolitą. Natomiast w roku szkolnym 1887/88, motywując to brakiem uczniów, siedmio-klasowej nazwanej już Ludową. W latach 1891-1897 w rzeczywistości była to szkoła sześcioklasowa. Wprawdzie już w 1896r. władze oświatowe miasta Tarnowa były skłonne przywrócić szkole jej pierwotny charakter 7 klasowej szkoły wydziałowej, żądając od władz miejskich dodatkowych świadczeń finansowych. W 1897 r. na wniosek radcy Fr. Habury uchwałą Rady Szkolnej miejscowej, nadano sześcioklasowej Szkole Ludowej Męskiej imię

M. Kopernika. W tym samym roku RSK swoim reskrytem z 15.IV zreorganizowała 6-klasową Szkołę Ludową im. M. Kopernika w Tarnowie na 3-klasową szkołę wydziałową połączoną z 4-ro klasową szkołą pospolitą, zgodnie z planami RSK przy omawianej szkole zostały utworzone dwie niższe klasy realne dla terminatorów rzemieślniczych, była to więc typowa szkoła niedzielna, w której zajęcia odbywały się w każdą niedzielę od godz. 9-12-tej, a programem obejmowała naukę j. polskiego, rachunków i rysunków, powierzając stanowisko dyrektora tej szkoły K. Albrechtowi.

Wraz z napływem kandydatów do tej szkoły niedzielnej przemianowano ją na uzupełniającą szkołę przemysłową, w której nauka odbywała się w godzinach wieczornych. W drugiej połowie XIX w. zaszły także wyraźne i nader korzystne zmiany w bazie materialnej szkoły. W 1872 r. oddano do użytku nową ulicę, której nadano nazwę M. Kopernika. Przy tej ulicy rada miejska postanowiła wznieść budynek dla omawianej szkoły męskiej. Kamień węgielny pod nowy budynek szkolny położono 22 lipca 1872 r. co odbyło się nader uroczyście i przy życzeniach pomyślności od konsystarza biskupiego. Budowę kierował tarnowski przedsiębiorca budowlany, a zarazem radny, J. Szebesta, który wygrał przetarg opuszczając z ceny wywoławczej 5,1%.